Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA
Paul Harding
This Other Eden

Copyright © 2023 by Paul Harding
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2024

ZA IZDAVAČA
Marko Sabovljević

UREDNIK
Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA
Borka Slepčević

DIZAJN KORICA
Siniša Subotić

SLOG I PRELOM
Dizajn studio Layout

ŠTAMPA
Alpha print, Zemun

TIRAŽ
1.000

IZDAVAČ
Publik praktikum, imprint Stela
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA
2024

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

POL HARDING

OVAJ DRUGI RAJ

Preveo s engleskog
Danko Ješić

Stela

Ovaj drugi raj je prozno delo. Imena mesta i upotrebljeni opisi koji odgovaraju postojećim ili istorijskim lokacijama i događajima su plod mašte. Osim izvesnih dobro poznatih istorijskih ličnosti, svi likovi u ovom romanu su plod piščeve mašte, a svaka sličnost sa stvarnim ličnostima, živim ili mrtvim, potpuno je slučajna.

Mojoj predivnoj majci, koja mi je
učinila čitanje neodoljivim.

Ostrvo Malaga... bilo je dom zajednici ljudi raznih rasa od sredine devetnaestog veka do 1912, kad je država Mejn iselila četrdeset sedam stanovnika iz domova i ekshumirala i premestila njihove sahranjene rođake. Osmoro ostrvljana poslato je u Školu za slaboumne u Mejnu. „Mislim da je najbolji plan da spalimo te udžerice sa svom tom prljavštinom", rekao je tadašnji guverner Frederik Plejsted jednom novinaru u to vreme...

Godine 2010, zakonodavno telo Mejna donelo je rezoluciju kojom izražava „duboko žaljenje".

Fondacija za obalsko nasleđe u Mejnu

1

Bendžamin Hani – Amerikanac, Bantu, Igbo – rođen u ropstvu – oslobođen ili pobegao s petnaest godina, samo on to zna – brodski tesar, ambiciozni voćar, stigao je na ostrvo sa svojom ženom Pejšens, devojačko Raferti, Irkinjom, godine 1793. Doneo je svoju veliku torbu za alat – koja je sadržala poklone nekog zahvalnog kapetana koga je spasao utapanja ili plen opljačkan s nekog broda na kojem se pobunio i ubio kapetana, u zavisnosti od toga šta je pričao – i vodootpornu drvenu kutiju u kojoj se nalazilo dvanaest jutanih vrećica. U svakoj vrećici nalazilo se seme različite sorte jabuka. Hani je skupljao seme dok je radio kao zemljoradnik, a kasnije kao mornar. Setio se kako je bio u nekom voćnjaku kad je bio dete, mada se nije sećao gde i kad, s majkom ili s nekom ženom čije je lice s godinama postalo ono koje je zamišljao kao majčino; i sećao se mirisa stabala i njihovog ploda. To sećanje je postalo priviđenje vrta kojem je želeo da se vrati. Nije bilo tajne, to je bio raj. Godine su prošle i dodavao je novo seme svojoj zbirci. Recitovao je imena pred spavanje. Ašmids kernel, cvet kenta, vojvotkinja od oldenburga, vornerov kralj. Balifaten, katshed.

Nakon što su Bendžamin i Pejšens Hani stigli na ostrvo – svega stotinak metara udaljeno od kopna, nešto manje od šesnaest hektara, široko oko 370 metara, od istoka do zapada, i dugačko oko 460 metara, od severa do juga, tad nenastanjeno, a jedini trag ljudi bila je gomila školjki koje su ostavili Penobskoti... i nakon što su se smestili, posejao je svoje jabukovo seme.

Nijedna semenka nije nikla. Bendžamin je bio toliko besan zbog svog neznanja da je naredne godine išao na kopno kad god je imao vremena i tražio voćnjake i njihove vlasnike na parcelama iza seoceta od šest ili sedam kuća koje se zvalo Foksden, koje se nalazilo tačno prekoputa ostrva, i razmenjivao je svoje tesarske veštine za seme i savete kako da ga poseje i gaji drveće i plodove.

Bendžamin i Pejšens i njihovi sinovi, ćerke, unuci i unuke, i praunuci sve više su ostajali na ostrvu kako je vreme prolazilo, ali krajem osamnaestog veka nije bilo tako opasno kako će postati kasnije za crnca koji krstari zemljom. Svaka sposobna odrasla osoba koja je bila mirna i pomagala u preživljavanju bila je prihvaćena. Tako se pričalo među njegovim naslednicima. I tako je Bendžamin lutao naokolo i prolazio farme gde je mogao da pomogne u izgradnji ambara ili pravljenju šindre ili raščišćavanju zemlje za setvu i vraćao se kući sa semenom koje je oživljavalo i puštalo koren i razvijalo se u oblike kojih se sećao iz svog raja.

Roksberi rasets, roud ajlend grinings, vudpekers i njutaun pipins. Bendžamin Hani je imao voćnjak s trideset dva jabukova stabla koja su počela da rađaju krajem 1814, deset godina nakon što ih je posejao. Pipins su bile odlične za pitu, vudpekers za jabukovaču. Deca su grickala kisele griningse za opkladu i smejala se jedno drugom suznih očiju i napućenih usta. Rasets su bile najbolje za jelo.

Bendžamin Hani je gledao voćnjak na hladnom vazduhu i oštrim, svetlucavim zracima sunca koji su se odbijali od okeana u suton, a zelena i ljubičasta boja tamnela je od blistave dnevne svetlosti i ulazila u katakombe senovitog voća i grana i lišća. Činilo mu se kao da mu je majka tu negde među stablima. Kao da će iskoračiti iza nekog stabla u beloj svečanoj haljini koja odražava promenjivu svetlost i boje i osmehnuti mu se. Udahnuo je miris, slan, kao sve ostalo na ostrvu, i zagrizao jabuku koju je držao.

Prvog dana proleća 1911, Ester Hani, praunuka Bendžamina i Pejšens, dremala je u svojoj stolici za ljuljanje kraj peći na drva u svojoj kolibi na Ostrvu jabuka. Sneg je padao s neba. Vetar je šibao ostrvom i udarao u prozore kao ogromne šake i šutirao je vrata kao ogromna peta i nagomilavao je sneg na severnoj strani kolibe dok nije dosegao do krova. Ostrvo je bilo kao komadić granita u ledenim atlantskim plićacima, a oblaci su bili tako niski da su im trbusi češali vrh penobskotskog bora na vrhu stenovite obale.

Ester je dremala držeći u krilu unuku Šarlot, sklupčanu uz njeno mršavo telo, umotanu u komad vune iz zaliva Hadson, od nekog ćebeta davno isečenog na četvrtine i podeljenog među njenim promrzlim precima, i stari prekrivač sastavljen od ostataka još starijeg. Devojčica je upila malo toplote od koščate babe, a starica gotovo da nije imala potrebu za toplotom koju je odavala njena unuka, i nije imala mesta da je primi, budući tako mršava, i toliko dugo naviknuta na minimum toplote potreban da bi telo ostalo u životu, ali ipak je jedna tešila drugu.

Esterin sin Eha – Šarlotin otac – ustao je sa stolice i jednu po jednu, ubacio četiri poslednje daščice u žar u peći. Humanitarno udruženje neobjašnjivo je prošlog leta poslalo paletu šindre u naselje. Nije im bila potrebna. Eha i Zakari Hend to God Proverb bili su izvrsni tesari i mogli su da naprave bolju kedrovu šindru od ove. Ali kao i svake od prethodne četiri

godine, leti je stizala hrana i roba od humanitarnog udruženja, a neke od zaliha zbunjivale su stanovnike Ostrva jabuka, kao ta šindra, ili jednom sedlo, pošto je na ostrvu živela samo šačica ljudi i tri psa. S hranom i zalihama dolazio je i Metju Dajmond, penzionisani učitelj, neženja, koji je pod pokroviteljstvom „Bogoslovije i misije Enon" dolazio odnekud iz Masačusetsa svakog juna da boravi u svom letnjikovcu – vidljivom na kopnu po vedrom vremenu, tristotinak metara preko kanala, u selu Foksden – i dolazio bi svakog jutra čamcem na Ostrvo jabuka, gde je propovedao, pomagao oko nekog povrtnjaka ili krova koji prokišnjava, i držao predavanja u jednosobnoj školskoj zgradi koju su on, Eha Hani i Zakari Hend to God Proverb izgradili.

Beskorisne tričarije, rekao je Eha, zatvarajući peć nakon što je ubacio poslednje daščice.

Tabita Hani, Ehina druga ćerka, desetogodišnjakinja, dve godine starija od sestre Šarlot, doklizala se na zadnjici preko hladnog poda da bi se približila peći. Obula je dva para čarapa, tri stare haljine, poklonjeni vuneni kaput koje je udruženje poslalo, i jedini par cipela koji je imala, dečačke čizme što je nasledila od starijeg brata Itana kad ih je on prerastao. Bile su joj prevelike i stavila je, kod prstiju i peta, suvu travu koja je virila kroz probušene đonove kao mačji brkovi. Tabita je preko glave i ramena obavila još jednu četvrtinu ćebeta iz zaliva Hadson.

Dođi 'vamo, Viktore, kazala je Tabita mački sklupčanoj iza peći. Mac-mac, dođi 'vamo, Vik. Želela je da drži mačku u krilu, da se malo ugreje. Viktor je podigao glavu i pogledao devojčicu. Spustio je ponovo glavu i napola zatvorio oči.

Nadam se da ćeš se zapaliti, bedni sebičnjaku, kazala je Tabita.

Itan Hani, petnaestogodišnjak, Ehino najstarije dete, sedeo je na drvenom sanduku na drugom kraju sobe, u najhladnijem uglu, crtajući babu i sestricu grumenčićem uglja na starom primerku lokalnih novina koje im je Metju Dajmond dao prošle

jeseni, dan pre nego što je zatvorio letnjikovac i vratio se u Masačusets. Dečakov nos bio je crven, usne ljubičaste. Prsti i šake bili su mu belo-plavi, kao da se krv skupljala u ledenice ispod njegove kože. Usredsredio se na babu i sestru i njihove zagrljene figure pojavljivale su se sve jasnije i jasnije na naslovnoj strani *Foksdenskog žurnala*, kao da lete iznad članaka o desetom godišnjem plesu, deportaciji šest Kineza, nestaloj škuni s tri jarbola, oglasima za sirup od smokava, meke kape i crnu odeću.

Pričaj nam o poplavi, bako, rekla je Tabita, i dalje gledajući mačku.

Šarlot je podigla glavu s babinih grudi i kazala: Da, pričaj nam ponovo, bako!

Itan je podigao pogled sa crteža i pogledao babu i sestru i ponovo crtež. Ništa nije rekao, ali želeo je, koliko i sestre, da baba ispriča priču o uraganu koji je gotovo potopio ostrvo i zbrisao celu njegovu porodicu.

Eha se udaljio od peći i otišao u ugao nasuprot onom u kojem je Itan crtao i uzeo korpu s police ispred sebe i pogledao u nju.

Skuvaću ove krompire a ostalo je i malo usoljene ribe, kazao je. I limenka mleka.

Hoćete da vam pričam o poplavi? Toj staroj poplavi? Ponovo? Pitala je Ester Hani.

Da, bako, molim te!

Molim te, bako, pričaj nam!

Dobro, ta stara poplava dogodila se pre gotovo sto godina, počela je. Davne 1815.

Uragan je udario 1815, dvadeset dve godine nakon što su Bendžamin i Pejšens Hani došli na ostrvo i osnovali naselje, a tad je tu već živelo tridesetak ljudi, u pet-šest kuća, uključujući i

prve Proverbove i Larkove, one iz Angole i Kape Verdea, ostale iz Edinburga – Pejšens je bila iz Galveja, u Irskoj, pre nego što je upoznala Bendžamina koji je prolazio kroz Novu Škotsku i pošla s njim – i tri penobskotske žene, sestre koje su izgubile roditelje kad su bile male. Talas morske vode visok šest metara stvorio se u zalivu, odnoseći kuće i brodove sa sobom. Kad je okeanski zid udario, polomio je pola stabala i sve kuće na ostrvu, odnoseći sve, uključujući i dvoje Hanijevih, troje Proverbovih i jednu od indijanskih sestara, tri psa, šest mačaka i jarca po imenu Inok. Uragan je bio toliko glasan da je Pejšens Hani prvo mislila da je ogluvela, odnosno, dok nije čula plimnu planinu koja se valjala ka njima, načičkana kućama i brodovima i stablima i ljudima i kravama i konjima koji su se kovitlali unutra, vrišteći i pucajući i mučući i nješteći i razbijajući se i idući pravo ka ostrvu. Tad je znala da je možda sve izgubljeno, da je ovo možda kraj sveta, otpečaćivanje zapečaćene poruke, da će nakon što budu pometeni metlom istrebljenja na ostrvu ostati tako malo stabala da će i malo dete moći da ih prebroji, a stanovnici će biti ređi od zlata. Ali neće sve nestati. Neće svi nestati. Pejšens je znala. Neki Hanijevi će istrajati, neki Proverbovi će preživeti. Možda će odoleti i pokoji Lark. Dakle, iz razloga koje kasnije nije mogla da objasni, uzela je zastavu kućne izrade koju je sastavila od komada zvezda i pruga, i portugalske krune i zlatne irske harfe u obliku žene, koja je toliko ličila na figuru na pramcu i uvek je podsećala njenog muža na brod na kojem je bio mornar, koji je potonuo nedaleko od obale i doveo ga na ostrvo, sa izbledelim, jedva vidljivim kvadratima izvezenih bantu trouglovima i romboidima i krugovima, koju je svuda nosio sa sobom, za koju joj je rekao da znači muškarac i žena i brak i izlazeće sunce i zalazeće sunce, i za koju je uvek govorio da je pripadala njegovom dedi, mada ona iskreno nije mislila da je to istina, i vezala ju je kao šal oko vrata, i uhvatila

je Bendžamina za ruku i odvukla ga iz njihove kolibe na oluju. Zaklela se da je to bilo predskazanje, jer čim su ona i muž izašli, kuća se otkinula od šipova i otkotrljala iza njih, poskakujući i raspadajući se kao bala sena koja otpadne s plasta, u okean. Sad kad je stajala na otvorenom, gledajući u haos, noge su je izdale. Bila je sigurna da je to Strašni sud i biće šta mora biti; bilo je beskorisno pokušavati da se pobegne od pružene božje ruke.

Bendžamin je zaurlao, nadglasavajući huk oluje: Drvo, drvo! I pokazao je na najviše drvo na ostrvu, penobskotski bor, na vrhu kamenite obale. Bendžamin je pokazao i okrenuo lice prema ženinom i pokazao.

Na drvetu!

Vetar je poravnao njegovu košulju, a kiša je padala i slivala mu se niz lice i tekla mu iz kose i munja se pojavila na nebu i grom je ponovo zatresao zemlju i more i on je ponovo nadjačao huk oluje: Drvo! I Pejšens je mislila na svoju odraslu decu i mlade unuke i viknula mužu: Deca! A Bendžamin je pogledao pored žene i tamo su bila njihova deca i unuci, natopljeni vodom, idući ka njima uprkos vetru i pljusku, a okean se sad podigao do prozora stare kolibe Larkovih i ulazio je kroz slomljena okna, a najveći talas je gotovo stigao do mesta gde je njegova kuća stajala nepuna dva minuta pre i usisao je svu zemlju sa stena i u crn i siv i neraspoloženo tamnozelen Atlantik, i viknuo je: Idi do tog drveta! I potrčao je prema odrasloj deci i malim unucima i uzeo dva mokra najmanja deteta od njihovih majki i stavio svako ispod miške i potrčao prema drvetu. A vetar je urlao i duvao i teturali su se od njega, čas gotovo odneti prema litici, čas gotovo oduvani s nje. Kad su stigli do drveta, jedan od Benžaminovih i Pejšensinih sinova, mislim da je uvek govorila da je to bio Tomas, popeo se na Bendžaminova ramena, a ostali sinovi i ćerke popeli su se na ta dva muškarca i stigli do najnižih grana starog drveta i kad su pronašli najbolji mogući

oslonac usred te ludnice, ostali su im dobacivali mokru decu, jedno po jedno. Kad se Pejšens popela na drvo, a Tomas za njom s Bendžaminovih ramena, Bendžamin se popeo uz stablo kao uz brodski jarbol i ponovo zaurlao: Popnite se što više možete! I svi Hanijevi na tom starom drvetu peli su se svim silama, deca su vrištala i plakala, muškarci i žene su vrištali i plakali, sve dok se ceo natopljeni klan nije šćućurio i uhvatio za stablo u drhtavom, nemirnom skupu na vrhu tog zaljuljanog, savijenog, moćnog starog drveta koje se pomeralo na vetru kao bič. A onda su svi čuli jaču grmljavinu koja se uzdiže iz buke i celo ostrvo zatreslo se ispod njih, nagoveštavajući im istrebljenje. I u tom trenutku, Pejšens Hani, držeći jednom rukom, što je čvršće mogla, jedno unuče, i stežući drvo drugom rukom, pogledala je ka jugu, preko zaliva, i videla je taj prepuni okean, sva ta stabla i zgrade i vrišteće ljude i kola i šalupe i škune koji se kovitlaju u slanoj vodi, i jednog starog kapetana po imenu Barnam u mornarskom kaputu kako vesla u čamcu na vrhu talasa, pušeći lulu, okrenutu nadole da voda ne bi ulazila, vičući od lude radosti zbog tog poslednjeg burnog talasa, i sve to, ta velika planina vode i uništenja jurila je pravo prema Hanijevima na drvetu koje je sad izgledalo kao grančica, kao čačkalica, mokra vlat trave nasuprot te planine okeana i razaranja. Ono što je uvek bilo jezivo nakon toga, govorila je Pejšens, ono što je bilo toliko zastrašujuće da je imala utisak da su joj se creva pretvorila u pesak, bila je ta tišina, kao da neko zadržava dah, pre udarca, koliko je zaprepašćujuće brzo ali gotovo nečujno i jednostavno divno to bilo, svi ti ljudi i drveće i brodovi i konji koji prolaze pored u talasima. To nije bilo tiho nego, stvarno, previše glasno da bi se čulo. Nisam to mogla da čujem u tom trenutku, jer je taj zvuk bio previše veliki da bi ga moje uši čule.

Voda je prvo pogodila južnu obalu ostrva i progutala je celu i odjednom. Zatim je pogodila nazubljeni kameni greben koji

se proteže sredinom ostrva i prešla preko njega šišteći kao testera. Kad je došla do padine uzvišenja, rasprsnula se preko horizonta pred ostrvljanima na drvetu, ostajući u vazduhu na tren u apokaliptičnom zidu, pa je Pejšens kasnije uvek govorila da je voda u tom trenutku pre nego što se spojila i nastavila dalje sigurno izgledala kao rastavljeno more sirotim Izrailjcima. Tad sam bila prilično digla ruke od svega i toliko jako sam se držala za to drvo da mi se kora urezala u ruke i dobila sam ove ožiljke i držala sam bebu tako čvrsto da sam mislila da ću je slomiti, natopljena do gole kože, i vrištala sam pokušavajući da se ne pustim, ali kad se ta kula okeana i uništenja raspala ispred mene, u trenu, ali duboka kao moja duša, videla sam širok, suv put kako vodi sredinom mora, i bio je prepun pastira i ovaca i starica na magarcima, gomila dece sklupčane u snu na senu u klimavim kolima. Taj rastavljeni okean dizao se na obe strane, gladak, ravan i jedinstven. A unutar te vode, prolazila je haotična povorka Egipćana i konja i kočija, okretali su se naglavačke ljudi, konji i kola. Većina muškaraca bila je odevena u lanene tunike, ali neki su nosili leopardova krzna i perje i imali komplikovane kape. Neki od njih su bili vezani za kočije kožnim amovima i držali su dugačke lukove. Strele i koplja okretali su se među ljudima i konjima i kolima. Njihove oči oivičene crnom bile su razrogačene, ali svi su se očigledno utopili. I znala sam kako izgleda kad je Bog rastavio more. I znala sam da je Mojsije bio gore na čelu. Ne predstava o Mojsiju nego taj čovek lično. Baš on, Mojsije. Kad je Bog otvorio okean. Zatim je voda skupila sve ostatke i krš i preplavila ostatak ostrva. Voda se kovitlala i dizala i dizala uz penobskotski bor prepun Hanijevih.

Pejšens je pogledala kroz grane i grančice i gledala kako se uzburkana voda diže preko stopala njene dece i unuka, pomera im suknje i diže im se preko struka i uz izložena grla u brbljiva usta, i gledala je kako uzvrtložena voda kvasi kosu, i gledala je

kako voda natapa i Bendžamina, i gledala je svoju ćerku Čeriti Hani kako pušta drvo i pada u haos držeći malog sina Dejvida u naručju, i voda joj je stigla do stopala i osetila je kako puca nešto duboko u stablu i popušta, drvo se nakrivilo i obrela se u brzoj i uzburkanoj vodi do struka. Zatim se drvo ponovo uspravilo. Mada je izgledalo da ne kidiše na nju gladno kao prvi put, voda je i dalje rasla, i stigla je do Pejšensine ključne kosti a Pejšens je uvek govorila kako je i dalje mogla da vidi Bendžaminovo teme u vodi ispod sebe, mirnoj, gotovo potpuno umirenoj, dok mu se mehurići vazduha dižu iz kose. I tad se, baš kad joj je voda stigla do grla, Pejšens setila da joj je stara zastava koju je sašila za Bendžamina od komadića drugih zastava i nacionalnih krpa i prljavih ostataka, nedugo nakon što su se venčali i naselili na ostrvo koje sad tone, još uvek vezana oko vrata. Kasnije je uvek govorila: tad sam odlučila da ako ćemo svi ići pred Strašni sud, da ću isticati našu malu zastavu do poslednjeg trenutka. I tako sam podigla tu bebu još više i pritisnula je između stabla i svojih grudi jače nego što bih se inače usudila i oslobodila ruku i nekako razvezala zastavu s vrata i držala je u ruci i podigla sam ruku najviše što sam mogla, i vetar je zahvatio zastavu i trgnuo je i zamalo mi je iščupao iz ruke ali držala sam je i ona je zavijorila. Zatim se voda podigla preko bebe koja je prestala da jeca i samo je zurila, zaglavljena između mog tela i stabla, zbunjena haosom, razrogačenih očiju i tiha dok grgolji ispod vode, a onda je voda stigla do mojih usta i prekrila mi lice i prešla mi preko glave, i još uvek sam držala tu smešnu zastavu što sam više mogla, i voda mi se podigla do ramena, i voda mi se podigla do uzdignutog lakta, i voda mi se podigla do podlaktice, i voda je stigla do mog zglavka, i samo mi je jedna ruka koja drži tu šarenu odrpanu zastavu virila iznad površine poplave, i voda mi je stigla do prstiju, i baš kad

je moja šaka trebalo da nestane i sve nas Hanijeve proguta ta katastrofa, voda je prestala da raste.

Bujica je stigla do unutrašnjosti zaliva, prelila se na kopno, izbacujući prednji deo ruševina koje je pokupila usput, na logor po imenu Litl Šel Kov, gde i sto godina kasnije ljudi vade tričarije iz haosa, i taj kotao gneva se vratio i povukao, ispijajući ljude, životinje, kredence, crkvene klupe i jedrilice koje nije progutao kad je prvi put odjezdio prema horizontu.

Voda je prestala da raste i naizgled zastala. Kao da su moja šaka i uzdrhtala zastava bile u središtu velikog vrtloga koji je gutao ostrvo ali onda se kovitlanje usporilo i zaustavilo a onda počelo da se okreće u suprotnom smeru.

Pejšens Hani se držala za penobskotski bor ispod vode, beba u njenom naručju bila je mlitava, tad zatvorenih očiju, zaspala na njenim grudima u zagrljaju mora. Pejšens je pogledala niz drvo, u zbrkanu tamu. Tela su se ispod držala za njega. Bendžamin. Njena rođaka i najbolja prijateljica Šekina Gudfelou. Dole niže, ostrvo kao da se pomeralo. Počelo je da se okreće oko drveta, kao tamni kameni točak oko drvene osovine. Bio je to kit... kružio je, njuškom je gurao Pejšens i ostale begunce nedavno pristigle u njegovo kraljevstvo, dok nije ugledao drevnu veliku belu ajkulu kako jezdi kroz školsku zgradu, tražeći utopljenu decu i učiteljice usedelice. Kit je jurnuo na svog praistorijskog neprijatelja i čudovišta su se udaljila od plićaka nedavno potopljenog sveta u pravi ambis.

Više nisam mogla da zadržavam dah. Baš kad sam morala da popustim i udahnem Atlantik u svoja pluća i progutam ga kao poslednji obrok supe od morske vode, vrtlog je počeo da se odmotava oko moje šake i zastave i voda je počela da se spušta. Ruka kao da mi se izdigla iz vode, a onda glava i telo, uz bor, koji se takođe uzdigao kao jarbol potopljenog broda koji se vraća na površinu. Taj brod – mislim, ostrvo – i ja izronili smo i

izdigli se iznad vode i vetar mi je prešao preko lica i žudno sam udahnula i pustila sam drvo.

Pejšens se izvukla iz blata i peska u kojem je ležala licem nadole u podnožju drveta, a dete ispod nje je bilo neprepoznatljivo, nije se znalo da li je dečak ili devojčica, samo je bilo golo, isceđeno, spljošteno mladunče utisnuto u humus. Gurnula mu je prst u usta da izvadi zemlju iz njegovog grla. I nos mu je bio začepljen, tako da je spustila usta preko bebinog lica i usisala što je jače smela i blato se otkačilo i upalo joj u usta. Pljunula ga je sa strane i gledala je dete. Detence je izbljuvalo punu kutlaču morske vode, otvorilo je oči, koje su izgledale kao da ne vide, otvorilo je usta i na trenutak je ležalo skamenjeno i ćutljivo. Zarežalo je i zagrgotalo i udahnulo i vrisnulo. Beba je vrištala i vrištala i Pejšens joj je izvadila blato iz očiju i ušiju i pogledala muža.

Bendžamin je bio pritisnut u blato i ruševine, ležao je na leđima, zureći u niske oblake koji su šištali i treperili iznad. Pejšens je znala o čemu on razmišlja. Videla je njegovu nadu i srce kako tonu u okean s njihovom izgubljenom decom i unucima i njegovim jabukovim stablima, stablima oko kojih se trudio toliko dugo i naporno jer su ga podsećala na jedino mesto na kojem se seća da je bio s majkom kad je bio dečak. Bol ju je preplavio i počela je da paniči i histerično plače i ustala je, tražeći ostale preživele, a beba je i dalje zavijala, i tražila je svog muža, koji se pojavio niotkuda i odveo ju je da pokušaju da pronađu nešto zajedno, koga je volela otkako ga je ugledala, i znala je da mora da ga vrati s ruba provalije.

Ovo je i dalje Ostrvo jabuka!, vrisnula je, jecajući to ime da nadjača vetar i uplakano dete i svoje jecaje koji sad kao da su dopirali pravo iz njenog srca, izlazeći iz nje u grudvicama dok je tražila na sve strane svoju decu i njihovu decu.